

Eduskunta

Puolustusvaliokunta

Asia: HE 82/2023 vp

PÄÄLYSTÖLIITTO RY:N LAUSUNTO HALLITUKSEN ESITYKSEEN EDUSKUNNALLE LAIKSI SOTILASKURINPIDOSTA JA RIKOSTORJUNNASTA PUOLUSTUSVOIMISSA JA SIIHEN LIITTYVIKSI LAIEKSI

Päälystöliitto ry on ollut aiemmillä lausuntokierroksilla kuultavana ja pitänyt näitä hallituksen esityksen tavoitteita ja tarkoitusta laajalti kannatettavana ja perusteltuina. Puolustusvoimien toimivaltuuksien laajentaminen ja keinovalikoiman lisääminen ovat erityisen tärkeää. Puolustusvoimien tehtävien laajentaminen myös sotilasrikosten ennalta estämiseen ja paljastamiseen mahdollistaa maanpuolustusta vaarantavaan toimintaan puuttumisen. Näitä tehtäviä ei voimassa olevassa laissa ole säädetty nimenomaisesti minkään tahon tehtäväksi.

Lakiesityksellä laajennetaan Pääesikunnan toimivaltaa esitutkinnan käynnistämisessä huomattavasti. Ehdotuksen valmistelussa tarkasteltiin vaihtoehtoa, jossa sotilasrikosten esitutkinta olisi keskitetty puolueettomuus- ja riippumattomuussyistä Pääesikuntaan perustettavalle itsenäiselle yksikölle. Lisäksi valmistelussa tarkasteltiin vaihtoehtoa, jossa kaikki Pääesikunnan rikostorjuntatehtävät keskitettäisiin tällaiselle itsenäiselle yksikölle. Valmistelussa päädyttiin kuitenkin säilyttämään vallitseva käytänte, jonka mukaan sotilasrikosten rikostorjuntatehtävät hoidetaan Pääesikunnan oikeudellisella osastolla ja muut rikostorjuntatehtävät tiedusteluosastolla.

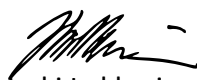
Tästä Päälystöliitto ry on jo aiemmissa lausunnoissa esittänyt huolensa, miten tämä vaikuttaa jatkossa sotilashenkilöstön oikeusturvaan, kun Pääesikunnan oikeudellisen osaston rooli olisi jatkossa sotilasrikosten osalta entistä moninaisempi ja jopa kyseenalainen. Nykyisiin oikeudellisen osaston tehtäviin kuuluvat muun muassa sotilasoikeudenhoidon valvominen ja ohjaaminen, asiantuntijatuki sekä henkilöstön neuvonta oikeudellisissa kysymyksissä. Nyt lakiehdotuksella laajeneva toimivalta esitutkintaviranomaisena, vahvistaa oikeudellisen osaston oikeuksia ja velvollisuuksia, jotka voivat olla toistensa kanssa pahasti ristiriidassa. Ilman henkilöstön kouluttamista uusista

toimivaltuuksista ja käytännön toimista tämä on omiaan herättämään puolustusvoimien henkilöstössä epäluottamusta.

Päälystöliitto ry on kiinnittänyt huomiota myös sotilasrikosten selvittämisen, estämisen ja paljastamisen resursseihin. Ehdotuksella on vaikutusta Pääesikunnan toimintaan siten, että Pääesikunta voi itsenäisemmin suorittaa rikostorjuntatehtäviä. Lakiesityksellä arvioidaan olevan myönteisiä vaikutuksia eri rikostorjuntaviranomaisten resurssien kohdentamiseen, koska sotilasrikoksiin liittyvät rikostorjunnan eri tehtävät olisivat keskitetyksi Pääesikunnan vastuulla. Sotilasrikosten estäminen ja paljastaminen edellyttävät Puolustusvoimien toiminnan erityispiirteiden tuntemista ja Pääesikunnan rikostorjuntatehtäviä hoitavilla virkamiehillä on parhaat edellytykset suorittaa tätä tehtävää. Samalla vapautuu poliisin resursseja muihin poliisin tehtäviin.

Uusi sotilasrikosten estämis- ja paljastamistehtävä sekä ehdotettavat uudet toimivaltuudet edellyttävät toiminnan käynnistyttyä varmuudella puolustusvoimien henkilötötyvuosien lisäresursointia, koska näillä tehtävillä on jonkin verran vaikutuksia Pääesikunnan työmäärään. Jo sekin, kun pari vuotta sitten puolustusvoimissa otettiin käyttöön uusi lainvalvontakanava, on ollut omiaan kuormittamaan Pääesikunnan oikeudellisen osaston työkuormaa. Puolustusvoimissa ei rajata ilmoitusten jättämistä vain ilmoituskanavaa koskevan direktiivin ja sen perusteella laaditun kansallisen lainsäädännön soveltamisalaan kuuluvia ilmoituksia, vaan kuka tahansa puolustusvoimissa työskentelevä voi kannella mistä tahansa asiasta.

Jyrki Lukkarinen
Puheenjohtaja

Marko Jalkanen
Pääläluottamusmies